

Nordiska mötet på Island april 2018.

Under helgen 20-22 april samlades regissörer från hela Norden för att dra lärdom av varandras erfarenheter i det fackliga arbetet. Det kom att handla mycket om regissörens roll inom TV där producent och manus får allt större plats. Men också om hur vi säkrar royaltys och vad som engagerar oss mest just nu i vårt arbete.

Mötet tog plats i hamnbyn Stykkishólmur på Foss hotell en tretimmars bilresa från Reykjavik. En resa som bjöd på får, islandshästar och ett hissnade landskap.

Väl framme på fredagen inleddes mötet med en rapport från de olika länderna.

Finland inledde och rapporterade om deras problematiska kamp om att få royaltys. I dagsläget finns inga fungerande rutiner eller collecting societies (motsvarande TROMB i Sverige) som säkrar insamlandet, något Finska regissörsorganisationen arbetat med länge för att få till. Även en diskussion kring vem som är filmernas upphovsperson finns då producenterna i många fall ser sig som upphovspersonen. Positivt var att den inhemska filmen i Finland går väldigt bra, Finland har ca 2 miljoner biobesökare varje år och den inhemska andelen är höga, ca 25 %.

Danmark rapporterade om utvecklingen av Creative Denmark, en sammanslutning mellan alla rättighetsinnehavare för att tillsammans kunna sätta press på VOD-företagen för att säkra royalties även från dem. Tyvärr hade producenterna dragit sig ur samarbetet men de återstående parterna känner sig ändå starka då de har mer gemensamt.

Jämställdheten går framåt i Danmark och man har en stark position gentemot DFI – Danske Filminstitutet. Man är till exempel med i rekryteringsprocessen av filmkonsulenter och för att positionera regissören driver man frågan att manusstödet ska döpas om till ett utvecklingsstöd så att projekten inte förutsätts börjas med manusutveckling. De arbetar på att förändra systemets nuvarande synsätt där allt är fokuserat på en klassisk manusutvecklings process. Systemet passar inte de regissörer eller upphovspersoner som inte arbetar klassiskt med manus, men istället utvecklar filmen med betoning på visuellt berättande. DFI har ett stöd som kan sökas baserat på idé, process samt team istället för manus, ”Skitsen”.

Regissörsförbundet arbetar också med ett förslag på en annan form av distributionsform, som mer ska utgå från regissörens originalvision för projektet och framtas individuellt och mer anpassat för dagens sociala medier och rådande visningsfönster etc. Tilläggas bör att Danske filminstruktörer har 480 medlemmar och alla aktiva filmregissörer i landet tillhör förbundet. Det är även SFRs mål!

I Norge är jämställdheten fortfarande ett stort problem och det är även stora problem med att få royalties där NRK är den största boven i dramat. Man driver därför idén om att det ska vara självklart att regissören ska kunna anställa producenten och inte bara tvärt om.

Vi från Sverige rapporterade om de nya kriterierna som finns vid ansökningar från SFI. Att vi håller på att ta fram en vitbok. En vitbok som vill granska avslag från Filminstitutet på konsulentansökningar utifrån ett lingvistiskt perspektiv, det vill säga hur formulerar man sig, vilka ord används, vilka värdegrunder och personliga värderingar uttrycker avslagen. Hur förhåller de sig i förhållande till Filminstitutets riktlinjer för filmkonsulenterna (2017). Materialet sammanställs tillsammans med analyser och slutsatser av forskare för att presenteras på kommande Göteborg Film Festival (2019). Ett arbete pågår kring vilka som regisserar TV-serier liksom hur TV-bolagen förhåller sig till regissörerna i avtal, där producenternas krav på ”final cut” dyker upp. Vi

förde också fram hur en idé skyddas där Teaterförbundet för scen och film upplyser om att man kan skicka in en utförlig beskrivning av sin idé och få ett kvitto från Teaterförbundet på det som kan vara till hjälp för att idén inte skall stjälas.

På Island står frågan om royalties också i centrum. Även problem med underfinansiering. Ett argument som uppstått från politikerna är att om filmen är så framgångsrik, varför behövs mer pengar?

Tillsammans identifierade vi ett problem som var gemensamt för alla länderna. Producenterna lever på produktionerna och överlever på att gå från produktion till produktion vilket underminerar ett långsiktigt tänkande. Där vi upphovspersoner står för motsatsen och ser att filmens verkliga värde uppstår när den har premiär. Det borde kanske finnas ett större ekonomiskt incitament för producenten som uppmuntrar distribution och uppföljning av filmens möte med publiken.

Under helgen:

Lördagsmorgonen startade med en diskussion vad vi önskade få ut av att träffas på det sättet och vilka fördelar vi kan dra av att träffas över nationsgränserna. Det är viktigt att vi fokuserar på de frågor där vi kan dra nytta av varandras erfarenheter samt gemensamt kan gå fram med samma krav i alla länder.

Vi diskuterade den rådande #metoo rörelsen och alla länder hade haft liknande erfarenheter. Man har tagit fram rekommendationer kring hur detta ska hanteras i alla länder. En diskussion som också uppstod

är hur vi hanterar när våra medlemmar finns bland de uthängda/anklagade samt hur vi kommunicerar vad vårt arbete innefattar gällande den maktposition som regissören sitter i. Vi är tränade i att använda vår makt, det är en del av vårt yrke.

Anmärkningsvärt var att Norska filminstitutet inte hade valt att stödja Norska regissörsförbundet, när de behövde pengar för att driva igenom ett projekt som resultat på uppropet.

Sverre Pedersen från Norge gav också en rapport från arbetet i FERA och de workshops som är på gång.

Från Sverige tog vi tillfället i akt att berätta om vårt arbete med reklamfilmsregissörernas villkor och vikten av att ta in även reklamfilmsregissörer som medlemmar. Vi föreslog också att vi gemensamt i hela Norden skulle ställa oss bakom de riktlinjer vi håller på att ta fram i Sverige. Denna diskussion kom också att leda in på vad regissören gör. Vad är vårt yrke och hur viktig är vår roll som upphovspersoner i rena beställningsjobb. Inom TV hävdar man att det är manusförfattaren som står bakom verket men det är filmen/programmet man visar som den slutgiltiga produkten, inte manuset. Sverre talade också om Nordisk Panorama och att det behövs förändringar kring deras verksamhet.

I Norge hade man tagit hjälp av en PR-byrå med att driva en kampanj kring den nya lagstiftning som var på gång kring upphovsrätten i landet. De såg detta som ett framgångsrikt sätt att engagera allmänheten i dessa frågor. Upprop/aktionen: #utanmusik.

Elisabeth O. Sjaastad berättade om det norska projektet kring Nettkino, en fristående norsk strömningstjänst. Det innebär att filmer som inte längre går på bio kan önskas och visas igen och publiken betalar vad en biobiljett kostar. Detta är av betydelse för filmer som går ner alldeles för tidigt från biografen, liksom filmer från de nordiska länderna. Ett supplement till biografen, som utvecklas via Kulturdepartementet. Idag räknas distribution via Nettkino vid ansökningar till Nordisk Film & TV Fond.

Det pågår en proletarisering av regissören och det råder stor okunskap bland producenter och beslutsfattare kring vad regissören är och gör. Kanske är det dags att skriva om det i den bok som syftar till att beskriva regissörens arbete för att t.ex. producenter ska få en ökad förståelse och kunskap om vårt konkreta arbete.

På lördagseftermiddagen var regissören Benedikt Erlingsson inbjuden och höll en diskussion i formen av ett AA-möte, där alla som önskade fick tid att reflektera över sin högst personliga syn på sitt yrke och rollen som regissör. Det kom att handla om arbetsprocesser, historiska reflektioner, framgångar och motgångar. Detta blev ett mycket uppskattat och annorlunda inslag i den annars ganska politiska diskussionen.

Nästa möte blir i Köpenhamn "Save the date", **12-13 april 2019**. Datumen har koordinerats med Danska Filminstitutet vd Claus Ladegaard. Han kommer att tala fredagen den 12:e april. Vi uppmanas bjuda in vår vd från våra respektive filminstitut.

Stockholm april 2018

Maria Eriksson-Hecht, Gorki Glaser-Müller, Elisabet Gustafsson,
Anders Habenicht, Christina Olofson

/stillbilder Gorki Glaser Müller, Christina Olofson